

Fredning av Malmøya.

Malmøya – en liten uanselig øy i Bunnefjorden utenfor Oslo som man så vidt ser fra motorveien.

Malmøya – et kjent sted for mange som er interessert i palaeontologi (læren om fossilene) og geologi, et sted man besøker om og om igjen.

Som David Worsley skriver i Geologisk fører for Oslo-trakten: »Malmøya er et usedvanlig verdifullt naturdokument i norsk og international sammenheng, og er av uerstattelig verdi for geologisk forskning og undervisning.

Områdets verdi ligger ikke bare i de enkelte fossilene, like viktig er at man her kan rekonstruere hele fysiske miljøer, omfattende havdybde, strømforhold, materialtransport, osv. og se disse i sammenheng med livsmiljøene for dyresamfunnene.»

Dette høres meget imponerende ut, og Malmøya er virkelig en geologisk perle i Oslo-feltet.

Denne lille øya blir årlig besøkt og studert av forskere og studenter fra inn- og utland, eskursjon fra grunnskolen, videregående skoler og universiteter blir lagt dit, og ikke minst blir Malmøya flittig besøkt av amatør-geologer og klubber.

Også plante- og dyrelivet (spesielt fuglelivet) på Malmøya er interessant og unikt. For eksempel ble en løvetann-art første gang funnet og bestemt på Malmøya, nemlig Oslo-løvetann.

STENSLIPING

Norges nye »nasjonalhobby». Stikk innom oss og se vårt store utvalg til rimelige priser.

- Slipeutstyr
- Råsten
- Innfatninger
- Mineraler
- Stensmykker
- Presangartikler
- Cabochoner i norsk sten og mye mer

GEO-HOBBY

Trondheimsvn. 6, Oslo 5.

Tlf. (02) 37 67 88

Åpent: 10.00 – 16.00 (13.00)

Mandag stengt.

Litt om geologien:

Malmøya's fjellgrunn består av fossilførende, lagdelte bergarter (skifre, kalk- og sandsteiner) fra Silur og øverste Ordovisium (etasje 5b - 8d). De fleste lagene har vært utsatt for forvitring gjennom årtusener, hvilket betyr at strukturene trer tydelig frem og at fossiler er ferdig preparert av naturen selv.

Dette gjør at fossilene lett kan studeres in situ (mens de sitter fast i fjellet), noe som forteller forskerne mye mer enn innsamlede fossiler.

Omkring 10% av Norges kjente Silur-fossiler finnes bare på Malmøya (en del er også oppkalt etter Malmøya), og mange finnes heller ikke i andre land. Beskrivelser av fossiler herfra er publisert av norske, svenske, amerikanske, britiske, tyske og polske forskere helt opp til den senere tid. Men likevel er bare en brøkdel blitt nærmere beskrevet.

Malmøya har blitt undersøkt siden slutten av 18-hundretallet og man skulle kanskje tro at denne lille øya burde vært ferdig utforsket. Men slike undersøkelser blir aldri »ferdige». Forskningsmetoder og nye kunnskaper innen palaeontologien utvikles stadig, og derfor er det fra et geologisk synspunkt nødvendig at Malmøya også i fremtiden blir tilgjengelig for undersøkelser. Dette er et problem som er aktualisert i de siste årene. Malmøya's beliggenhet (10 min. kjøring fra Oslo sentrum) medfører et utbygningspress, og pågangen av geologi-interesserte (spesielt fossilsamlere) har ført til en tildels meget sterk »slitasje» og i enkelte tilfelle ødeleggelse av forekomstene.

Bergarts-strukturene er fremkalt av forvitringen og slår en løs prøver fra fast fjell ødelegges overflate-strukturene, og fossiler sprekker ofte når man prøver å få dem ut. Folk som kommer senere vil da ikke få se dem mer i sitt rette miljø. Og forekomstens verdi forringes tilsvarende.

Det var derfor behov for å få istand en verning av Malmøya. Bl.a. Geologisk museum og Kontoret for natur- og miljøvern saker arbeidet med dette i slutten av 70-årene.

Vernetiltakene måtte omfatte geologien, plante- og dyrelivet. Man måtte ta hensyn til de fastboende, lokalmiljøet og kommunens planer for området (vann/kloakk, veier, båtplasser, osv.) Men en løsning ble funnet og ved Kongelig resolusjon av 2.11.79 ble Malmøya Naturminner opprettet.

Naturminnene er avmerket på kartskissen:

- I. Nordre Malmøya naturminne
- II. Malmøya brygge naturminne
- III. Søndre Malmøya naturminne

I tillegg er Malmøykalven, Kaninøya, Malmøyskjær og Hertugskjær også naturminner.

Her følger noen av fredningsbestemmelsene for naturminnene:

- Bergrunnen er fredet mot enhver form for inngrep. Det er således forbudt å ødelegge grunnens naturlige overflate ved å slå, hakke, bore o.l.
- Plantelivet er fredet mot all ødeleggelse utover det som følger av lovlig ferd-sel.
- Ville fugler, herunder deres reir, egg og unger er fredet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.
- Bålbrenning er forbudt.
- Teltslaging er forbudt utenom det avsatte området i Søndre Malmøya Naturminne.

Forøvrig er det kun fastboende som har lov til å kjøre bil på Malmøya, besøkende kan parkere ved broen mellom Ormøya og Malmøya.

Det er fremdeles lov å plukke med seg løse steiner og fossiler. For at ikke Malmøya skal miste sin verdi som geologisk og pedagogisk godbit er det viktig at alle som ferdes på øya retter seg etter disse bestemmelsene.

Det ville være for j..... om noen tankeløse individer ødela severdigheter som det har tatt tusener og millioner av år for naturen å frembringe.

Så velkommen til Malmøya: se, studer, lær, la hammeren bli hjemme og trå forsiktig!

Tom Hoel

Ref:

Geologisk fører for Oslo-trakten.

Vern av Malmøya, Kontoret for natur- og miljøvernaker.

Kongelig resolusjon av 2.11.79 om opprettelse av Malmøya naturminner.

Noe for norske amatørgeologer?

Svenske amatørgeologer aktiviseres.

I år begynner amatørgeologene i Örebro län å lete etter mineraler. Utviklingsfondet i länet administrerer jakten. Økonomiske bidrag kommer fra landsting og kommuner. Etter sommeren skal det deles ut kr. 15.000,- i priser. Hvis det senere blir grubedrift, vil finneren tjene betydelig mer. Særlig disse åtte mineralene er etterlyst: Bekblende(uraninit), molybdenglans, feltspat, sinkblende, kobberkis, blyglans, beryll, scheelit. Inspirasjonen kom fra Nord-Sverige, men framfor alt fra Finland. (Ny Teknik, p.3, nr. 23, 5. juni 1980).